

ПАНАСЮК

Ірина Петрівна
0662510716@ukr.net

УДК 338.48:656.7:061.5(045)

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА
ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ
АВІАКОМПАНІЙ

ПРИСТАЙКО

Оксана Петрівна

INFLUENCE OF THE TOURISM INDUSTRY
ON THE FUNCTIONING OF DOMESTIC
AIRLINESк.е.н., доцент кафедри
країнознавства і туризму
ННІМВ, Національний
авіаційний університетк.е.н., доцент кафедри
країнознавства і туризму
ННІМВ, Національний
авіаційний університет

Метою даної статті є дослідження ключових чинників впливу макроекономічного середовища на ефективність функціонування вітчизняних авіакомпаній в контексті взаємодії із туристичною галуззю, обґрунтування напрямків впливу середовища зовнішнього оточення авіакомпанії на тарифну політику і, як наслідок, на рівень пасажирообороту. У статті проаналізовано основні чинники, які стримують розвиток авіакомпаній. Визначено основні питання, що потребують вирішення на різних рівнях. Доведено, що для забезпечення сталого розвитку великого значення набувають постійний моніторинг і контроль політико-економічних та ринково-конкурентного впливів зовнішнього середовища, оскільки ці чинники впливають на рівень конкурентоспроможності вітчизняних авіакомпаній на ринку повітряних перевезень.

Целью данной статьи является исследование ключевых факторов влияния макроекономической среды на эффективность функционирования отечественных авиакомпаний в контексте взаимодействия с туристической отраслью, обоснование направлений воздействия среды внешнего окружения авиакомпании на тарифную политику и, как следствие, на уровень пассажирооборота. В статье проанализированы основные факторы, сдерживающие развитие авиакомпаний. Определены основные вопросы, требующие решения на разных уровнях. Доказано, что для обеспечения устойчивого развития большое значение приобретают постоянный мониторинг и контроль политико-экономических и рыночно-конкурентной воздействий внешней среды, поскольку эти факторы влияют на уровень конкурентоспособности отечественных авиакомпаний на рынке воздушных перевозок.

The purpose of this article is to study the key factors influencing the macroeconomic environment on the efficiency of the functioning of the outgoing airlines in the context of the interaction with the tourism industry to justify the directions of the environment of external environment of the airline on the tariff policy and as a consequence, the level of the passenger capacity. The main factors constraining the development of airlines is analyzed. The main issues that require solutions of different levels is defined. It is proved that constant monitoring and control of political, economic and market economy impacts gain importance as these factors influence the competitiveness level of national airlines in the market.

Ключові слова: вітчизняні авіакомпанії, попит, пасажирооборот, туристична галузь, чинники макроекономічного середовища

Ключевые слова: отечественные авиакомпании, спрос, пассажирооборот, туристическая отрасль, факторы макроекономической среды

Keywords: domestic airlines, demand, passenger capacity, tourist industry, factors of the macroeconomic environment

ВСТУП

У багатьох країнах туризм належить до прибуткових секторів національної економіки та лідерів, щодо окупності капітальних вкладень. Адже оборотність капіталу у цій сфері діяльності значно вища, ніж в інших галузях. Розвиток туристичної галузі сприяє розвитку транспорту, спортивно-оздоровчих баз, дорожнього будівництва, кращому використанню природно-рекреаційних ресурсів.

Ключовими перешкодами на шляху до розвитку вітчизняного туристичного сектору сьогодні є

чинники економічного, управлінського, екологічного та соціального характеру. В свою чергу туризм є надзвичайно важливим чинником розвитку пасажирських авіаційних перевезень, що в умовах сьогодення потребує детального дослідження з метою виявлення ключових проблем, вирішення яких дозволить забезпечити розвиток провідних галузей економіки.

Питання організації транспортного обслуговування в туризмі вивчалися провідними вченими, зокрема Нікіфоровим В.І., Гвозденком А.А., Гуляєвим В.Г., Уваровою Г.Ш., Дудником І.М.,

Смірновим І.Г., Балабановим Г.В. та ін. Проте, при даних дослідженнях транспортне забезпечення туристів розглядається як сектор туристичної індустрії, що не розкриває ключових аспектів взаємного впливу авіаційного транспорту та туризму.

Дослідження процесів ефективного функціонування цих двох галузей відкриває нові наукові напрямки переосмислення ролі туристичної сфери в процесі функціонування авіакомпаній на ринку повітряних перевезень та формуванні ефективної стратегії їх розвитку, що допоможе перетворенню авіаційної галузі на ринково орієнтовану, здатну якісно та ефективно функціонувати в умовах взаємодії із туристичним сектором та мати змогу інтегруватися в загальноєвропейську транспортну систему.

Дослідженню вітчизняної туристичної та авіаційної галузі було присвячено увагу багатьох вчених, проте мінливість зовнішньоекономічного середовища та переосмислення ролі туризму в процесі функціонування авіаційного транспорту потребує дослідження векторів їх взаємного впливу та необхідності узгодження бізнесових рішень у сфері взаємних інтересів.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні взаємозв'язку туризму та авіаційної галузі, виявлення

факторів зовнішньоекономічного середовища, що здійснюють вплив на ефективність їх діяльності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, статистичні дані та дані Державіаслужби України, а також показники фінансово-економічної діяльності авіакомпаній. При проведенні дослідження використано методи теоретичного узагальнення та порівняння, аналізу та синтезу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Туризм та авіаційний транспорт взаємозалежні. Тому розуміння засад співіснування цих двох галузей світового господарства в межах системи, що дозволяє людям реалізовувати власний потенціал мобільності у сучасному глобалізованому світі є надзвичайно важливим чинником суспільного прогресу. Враховуючи, що головною продукцією авіакомпанії є перевезення, то варто зазначити, що домінуючою характеристикою ринку авіаційних перевезень є попит та пропозиція. Фактори економічного середовища впливають на купівельну спроможність пасажирів, що знаходить відображення у структурі та обсязі попиту на пасажирські авіаперевезення.

Таблиця 1

Фактори, що впливають на діяльність авіакомпаній на ринку повітряних перевезень

Перелік факторів	Стимулююча функції	Стримуюча функція
Макроекономічні	– всесвітній і національний ріст; – зростання особистого достатку; – поява нових сегментів ринку; – зменшення валютних обмежень; – ріст населення; – лібералізація ринку	– спад виробництва; – девальвація валюти; – спад ВВП; – ріст вартості й; – регулювання діяльності цивільної авіації
Мікроекономічні	– модернізація повітряних суден; – ріст паливної ефективності повітряних суден; – здешевлення капіталу; – зниження собівартості	– ріст цін для покриття витрат; – експлуатаційні витрати перевищують інфляцію; – витрати на контроль шуму і емісії авіадвигунів; – нехватка капіталу
Експлуатаційні	– розширення сітки повітряних ліній; – нові аеропорти; – покращення організації обслуговування клієнтів	– велика завантаженість аеропортів; – погані комунікації; – використання передових технологій обслуговування

Розуміння основних тенденцій розвитку економічного середовища дасть змогу спрогнозувати динаміку обсягу ринку пасажирських авіаперевезень та вжити своєчасних дій щодо запобігання втрат через скорочення попиту на авіаперевезення під час економічного спаду або збільшення доходів за рахунок залучення додаткових пасажирів під час економічного підйому.

За даними Державіаслужби України регулярні польоти між Україною та країнами світу упродовж 2016 року здійснювали 10 вітчизняних авіакомпаній до 42 країн світу та 28 іноземних авіакомпаній до 27 країн світу, у тому числі 2 нові («SprintAir» з Польщі та «AirSerbia» з Сербії).

Українськими авіакомпаніями перевезено 4944,4 тис. пасажирів, іноземними - 3847,5 тис. пасажирів (зростання на 23 відсотки та 2,1 відсотка відповідно). Впродовж 2016 року відповідно до затвердженого

розкладу руху вітчизняними авіакомпаніями розпочато експлуатацію на регулярній основі 27 міжнародних авіаліній, іноземними авіакомпаніями - 13 авіаліній.

Мало місце значне зростання (на 52,5 відсотка) кількості перевезених пасажирів вітчизняними авіакомпаніями на міжнародних рейсах на нерегулярній основі, за звітний рік 15 українськими авіакомпаніями перевезено 2531 тис. пасажирів. Найбільші обсяги таких перевезень (91 відсоток) припадають на 5 авіакомпаній: «Міжнародні авіалінії України», «Азур Ейр Україна», «Роза вітрів», «ЯнЕйр» та «Браво».

Середній коефіцієнт зайнятості пасажирських крісел на міжнародних регулярних рейсах українських авіакомпаній у звітному періоді склав 78,2%, на внутрішніх регулярних – 73,3% (проти 79,4% та 71% відповідно у 2015 році).

Показники діяльності авіаційної галузі України у 2016 році [Державіаслужба України]

	Одиниці виміру	Всього			у т.ч. міжн.		
		2015	2016	% 16/15	2015	2016	% 16/15
Діяльність авіакомпаній							
Перевезено пасажирів	тис. чол.	6304,3	8277,9	131,3	5679,6	7475,4	131,6
в т.ч. на регулярних лініях	тис. чол.	4631,4	5736,3	123,9	4019,9	4944,4	123,0
Виконані пасажирокілометри	млрд. пас. км	11,4	15,5	136,0	11,1	15,2	136,9
в т.ч. на регулярних лініях	млрд. пас. км	8,1	10,6	130,9	7,8	10,3	132,1
Діяльність аеропортів							
Відправлено та прибуло ПС	тис. од.	120,7	133,2	110,4	95,0	104,4	109,9
в т.ч. на регулярних рейсах	тис. од.	92,3	101,5	110,0	75,0	80,4	107,2
Пасажиропотоки	тис. чол.	10695,1	12929,9	120,9	9421,2	11294,5	119,9
в т.ч. на регулярних рейсах	тис. чол.	9002,2	10376,2	115,3	7773,3	8775,6	112,9

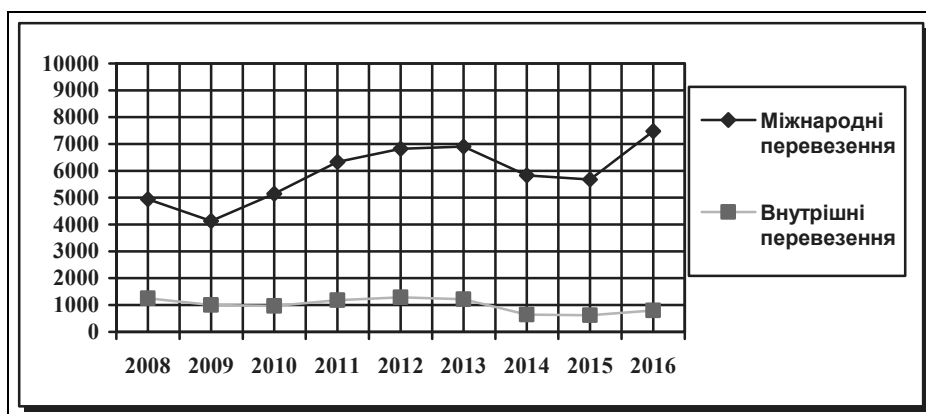

Рис. 1. Динаміка перевезень пасажирів авіаційним транспортом України, тис. чол.

Провідні світові авіакомпанії стимулюють зростання рівня попиту на свої послуги з боку туристичного галузі. Проте, розвиток туризму стримується необхідністю адаптації вітчизняних авіакомпаній до мінливих умов ринку. При цьому, необхідно враховувати особливості взаємодії авіакомпаній із зовнішнім середовищем та здійснювати моніторинг та аналіз даного впливу з метою ідентифікації адекватних напрямків реагування.

Авіаційні перевезення є невід'ємною частиною туристичного продукту, що спричиняє до тісної взаємодії між авіакомпаніями та туристичними фірмами, яка передбачає бронювання місць та викуп

авіаційних квитків через системи бронювання, укладання договорів між туристичною фірмою та авіакомпанією на квоту місць на регулярних авіаційних лініях та організацію чартерних перевезень. В умовах сьогодення дана співпраця є вкрай необхідною, адже дає можливість туристичним фірмам отримати економічно вигідні тарифи для перевезення туристів, а авіакомпаніям – забезпечити зростання обсягів продаж авіаквитків.

Варто зазначити, що кризові явища соціально-економічного характеру та російська агресія послабили динаміку вітчизняного туристичного ринку, що спричинило значний спад ряду економічних показників діяльності галузі.

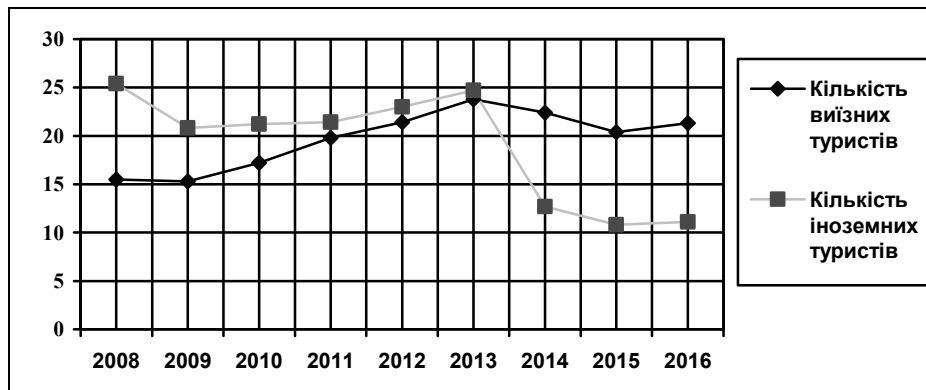

Рис. 2. Динаміка туристичних потоків в Україні, млн. осіб

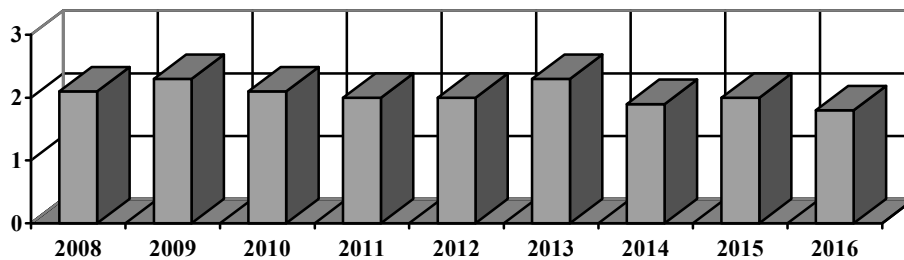

Рис. 3. Частка прямих надходжень від туристичної сфери до ВВП України

Отже, ефективна комерційна взаємодія авіакомпаній та туристичних фірм забезпечить економічну ефективність їх діяльності на ринку послуг та забезпечить розвиток ринку авіаційних туристичних перевезень загалом.

ВИСНОВКИ

В сучасних умовах глобалізації основних ключових процесів зовнішньоекономічної життєдіяльності суспільства ринок авіаційних перевезень є одним із найдинамічніших транспортних ринків, що дозволяє забезпечувати ефективну взаємодію із туристичною галуззю як важливою складовою економічно ефективного функціонування.

Список використаних джерел

1. Звіт Державної авіаційної служби України про роботу галузі цивільної авіації України за 2008-2016 рр.

2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Українська авіація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zik.ua/tv/video/30454/>.

4. Балабанов Г.В. Аналіз процесів взаємодії у системі «авіація – туризм»/ Г.В. Балабанов, Л.М. Ткачук //Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм: 36. наук. ст. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – Вип. 1. – с.171-179.

5. Грабовенська С.П. Аналіз і структура ринку туристичних послуг в Україні / С.П. Грабовенська // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 1 (56). – 2013. – С. 226-234.